

Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi

Zeitschrift für Forschungen zur deutschen Sprache und Kultur
The Journal of German Language and Culture Studies

Cilt 7 Sayı 1 Haziran 2025/ Volume 7 Issue 1 June 2025

Geliş Tarihi: 04.01.2025- Kabul Tarihi: 19.03.2025 /Submitted: 04.01.2025-Accepted: 19.03.2025

Doi: 10.55143/alkad.1613286

Türkiye’de Almanca Öğretmenlerinin Eğitim Öğretim Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar

German Language Teachers’ Problems in the Teaching and Learning Process in Türkiye

Gürcan ÇAĞAN*
Hakan SARIÇAM**

Özet

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de Almanca öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde karşılaştığı sorunları ve çözüm önerilerini Almanca öğretmenlerinin görüşlerine göre incelemektir. Araştırma nitel bir çalışma olup durum çalışması desenine göre yapılandırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemine göre belirlenmiş olup, çalışma grubunu Sivas il merkezinde MEB ortaöğretim okullarında görev yapan 15 Almanca öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler araştırmacı ve uzmanlar tarafından hazırlanan 10 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler tema, alt tema, kod ve frekanslarıyla bulgular kısmında sunulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Almanca öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde başta öğrencilerden kaynaklı sorunlar olmak üzere ders kitapları ve kaynak kullanımı yetersizliği, diğer branş öğretmenlerinin ve okul idaresinin olumsuz bakış açısından kaynaklı sorunlar, dersin seçmeli oluşunun dezavantajları ve mesleki gelişim konusunda yaşanan sorunlar ve kısıtlamalar ifade edilmiştir. Ayrıca yaşanan sorunlara karşı öğretmenlerin bir takım strateji ve yöntemler kullandığı belirtilmiştir. Araştırma bulgularına dayanarak Almanca öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde karşılaştığı sorunların giderilmesi ve Almanca öğretiminin etkili ve verimli sürdürülebilmesi amacıyla öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil, İkinci Yabancı Dil, Almanca, Almanca Öğretmeni

Abstract

The aim of this study is to examine the problems and proposed solutions faced by German language teachers in the teaching and learning process in Türkiye, based on the opinions of the German language teachers. The study was conducted with case study, one of the qualitative research methods. The study

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, e-posta: gurcancagan@gmail.com, ORCID: 0009-0005-8881-4475 P

**Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, e-posta: hakansaricam@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8723-1199

group was determined using a convenience sampling method, and it consists of 15 German language teachers working in secondary schools under the Ministry of National Education (MEB) in Sivas. The data were collected through a semi-structured interview form consisting of 10 open-ended questions, developed by the researchers and experts. The data were analyzed using content analysis. The findings are presented in the results section with themes, sub-themes, codes, and frequencies. According to the findings of the study, German language teachers reported several problems in the teaching and learning process, including issues stemming from students, insufficient use of textbooks and resources, negative attitudes of other subject teachers and school administration, the disadvantages of the elective nature of the course, and challenges related to professional development. Furthermore, the teachers mentioned that they used various strategies and methods to address these issues. Based on the research findings, suggestions are provided to overcome the problems faced by German language teachers and to ensure the effective and efficient continuation of German language teaching.

Keywords: Foreign Language, Second Foreign Language, German, German Language Teacher

Giriş

Kaçınılmaz küresel dönüşüme uyum sağlayabilmek adına ülkelerin hemen hepsi bir uğraş içindedir. Bu dönüşümün sağlayıcılarından biri küresel etkileşim olup, etkileşimin baş aktörü ise yabancı dildir (Ateş& Aytekin, 2020). Ülkelerin eğitim sistemlerinde yabancı dil eğitim ve öğretimi büyük bir önem arz etmektedir. Küreselleşme, dünya çapında ekonomik, kültürel ve teknolojik etkileşimi artırdıkça, farklı dillerde iletişim kurabilme becerisi, eğitimde daha temel bir yetkinlik haline gelmiştir. Öğrenciler, küresel düzeyde rekabet edebilmek, uluslararası iş fırsatlarına erişebilmek ve farklı kültürlerle etkileşime girebilmek için yabancı dil bilgisine ihtiyaç duymaktadır.

Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemleri incelendiğinde 2. ve hatta 3. yabancı dil eğitimi verildiği görülmüştür. Avrupa’da okullarda dil öğretimi hakkındaki temel verilere göre (EURYDICE,2017), AB düzeyinde, hemen hemen tüm öğrenciler 2014’te ortaöğretim döneminde İngilizce öğrenmektedir. Bunun yanı sıra İngilizceyi, en yaygın olarak öğrenilen ikinci yabancı dil olarak Fransızca, Almanca ve İspanyolca izlemektedir. Ülkemizde de buna karşılık Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı genel ortaöğretim kurumlarında İngilizce eğitimine ilave olarak ikinci yabancı dil eğitimi verilmekte; bu eğitim programını Almanca ve Fransızca dilleri oluşturmaktadır. Gerek Almanca Öğretmenliği programı bulunan üniversiteler gerek Millî Eğitim Bakanlığı’nın öğretmen kadrosu ve atama kontenjanlarına bakıldığında, ülkemizde Almanca eğitiminin ön planda olduğunu görmekteyiz.

Millî Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği (2013) incelendiğinde; “Örgün, yaygın ve uzaktan öğretim kurumlarındaki yabancı dil eğitimi ve öğretiminin amacı, Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak okul ve kurumların amaç ve seviyeleri de göz önünde bulundurularak eğitim ve öğretimi yapılan yabancı dilde bireylerin; dinleme-anlama, okuma-anlama, konuşma, yazma becerileri kazanmalarını, öğrendiği dille iletişim kurmalarını ve yabancı dil öğretimine karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamaktır.” şeklinde açıklanmıştır.

Lakin ülkemizde ikinci yabancı dil eğitiminin ne denli başarılı olduğu süregelen bir tartışma konusu olmuştur. Almancanın öğretiminde birçok sorunlarla karşılaşmış, genel olarak bu sorunlar; Almanca dilinin yapısı, Almanca öğretiminde bulunan ilkeler ve kullanılan yöntemler, öğrencilerin motivasyonu, sadece sınıf geçme istekleri, üniversite sınavına odaklanmaları, ana dilde yetersizlik, öğretmen eğitimi, sistem gibi başlıklar altında değerlendirilmiştir. İlgili bir araştırmada (Can &Can, 2014), Türkiye’de ikinci yabancı dil öğretiminde karşılaşılan sorunlar öğrenci, öğretmen, öğretim programı, üst yönetim ve aile faktörleri bağlamında belirlenmeye çalışılmış ve ikinci yabancı dilin daha etkili öğretimine yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Literatür incelemelerine göre, ikinci yabancı dil eğitiminde birçok sorunla karşılaşmış, bu sorunlar ikinci yabancı dil eğitimi öğretiminde karşılaşılan genel sorunlar olarak ve Almanca öğretmeni yetiştirmedeki sorunlar olarak çalışmalarda ele alınmıştır. Oysa sahada aktif olan ve eğitimin yürütücüsü konumundaki Almanca öğretmenlerinin yaşadığı sorunlara yönelik pek bir çalışmaya rastlanmamıştır. Birçok branşta olduğu gibi Almanca öğretmenleri de eğitim öğretim sürecinde branşları ve meslekleri ile ilgili sorunlarla karşılaşabilmektedir.

Almanca öğretimi için genellikle sınırlı sayıda ve genellikle güncel olmayan kaynaklar kullanıldığından, öğretmenler, modern dil öğretim yöntemlerini ve materyallerini sınırlı bir şekilde kullanabilmektedir (Çelik & Demirtaş, 2019). Bir diğer önemli sorun, müfredatın ve öğretim programlarının genel dil öğretiminden ziyade, sadece dil bilgisi üzerine yoğunlaşmasıdır. Bu durum, öğrencilerin gerçek hayatta dil becerilerini kullanmalarını engellemektedir. Almanca öğretiminin çoğu zaman gramer odaklı ve teorik kalması, dilin pratik kullanımına dair yeterli fırsatlar yaratmamaktadır (Köksal, 2021). Ayrıca, Türkiye’de yabancı dil öğretiminin genel olarak toplumsal bir ihtiyaç olarak algılanmaması, öğrencilerin ve ailelerin Almancaya olan ilgisini sınırlamakta ve bu da öğretmenlerin işlerini daha zor hale getirmektedir. Almanca öğretmenlerinin mesleki gelişim imkânları da oldukça kısıtlıdır. Özellikle hizmet içi eğitimler ve mesleki destek programlarının eksikliği, öğretmenlerin yeni metodolojiler öğrenmesini ve eğitimsel yenilikleri takip etmelerini engellemektedir. Bunun sonucunda, öğretmenler, dil öğretiminde verimli ve etkili yöntemler kullanma konusunda zorlanmakta, öğrencilerin dil becerilerini geliştirme sürecinde verimsizlikler yaşanabilmektedir (Kılınç, 2020).

Genel olarak karşılaşılan sorunlar, öğrencilerin Almancaya olan ilgisizliği, fiziki imkânların yetersizliği, öğretmenlerin kendilerini geliştirememesi, eğitim sisteminin özelliği gibi genel sorunlar olabileceği gibi, Almanca öğretmenlerinin mesleki hayatlarını ve dolayısıyla da almanca öğretimini etkileyebilecek özel sorunlar olabilmektedir. Özellikle 2023-2024 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2.yabancı dil dersi zorunlu ders niteliğinden çıkarılarak seçmeli ders olarak okullarda okutulmaya başlanmıştır. Bu durum, Almanca öğretmenlerinin mesleki hayatlarını nasıl etkileyecek? ya da ikinci yabancı dil eğitimi Türkiye’ de son mu buluyor? sorularını gündeme getirmiştir. Konuya ilişkin sorun teşkil eden uygulamanın avantajları ve dezavantajları açısından Almanca öğretmenleri ile görüşülmesi, öğretmenlerin bu durumu içinde bulundukları doğal ortamda nasıl karşıladıkları, duygu ve düşüncelerinin ve varsa çözüm önerilerinin incelenmesi gerekli görülmüştür. İkinci yabancı dil eğitiminde karşılaşılan bu özel durum ve genel sorunlarla birlikte Almanca öğretmenlerinin yaşadığı mesleki kaygılarla branşlarında ne kadar başarılı olabilecekleri bir tartışma konusudur ve incelenmesinin faydalı olacağı düşünülmüştür.

Bu araştırmanın amacı, Almanca öğretmenlerinin mesleki hayatlarında yaşadıkları sorunları incelemek ve bu sorunlara ilişkin sunacakları çözüm önerilerini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Almanca öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde karşılaştığı sorunlar nelerdir?
- Almanca öğretmenleri, eğitim öğretim sürecinde karşılaştıkları bu sorunlara ilişkin ne gibi çözüm önerileri sunmaktadırlar?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada bir nitel araştırma deseni olan durum çalışması (casestudy) deseni kullanılmıştır. Durum çalışmasının en temel özelliği bir veya birkaç durumun ayrıntılı bir şekilde araştırılmasıdır. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçların genellenmesi yoluna gidilmez. Fakat araştırma konusu olan duruma ilişkin elde edilen sonuçlar, benzer durumların anlaşılmasında örnek olabilmekte veya deneyim

oluşturabilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu desende araştırma konusunun gerçek ortamında derinlemesine incelenmesi hedeflenmektedir. Bu çalışmada Almanca öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara karşı ortaya koydukları çözüm önerileri gerçek ortamında tespit edilmeye çalışılacağından bu desenin araştırmanın amacına uygun olduğu düşünülmektedir.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada Sivas il merkezinde MEB okullarında görev yapan 15 Almanca öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Bu örnekleme türü, araştırma yapılacak birey ya da grupların araştırma sürecine dâhil edilmesinin daha kolay ya da bunlara erişilmesinin daha kolay olmasıyla ilişkilidir (Yıldırım & Şimşek,2008)

Çalışma grubunda yer alan Almanca öğretmenlerine ait betimleyici bilgiler Tablo 1’de verilmiştir

Tablo 1

Çalışma Grubunu Betimleyici Bilgiler

Cinsiyet	f	%
Kadın	10	67
Erkek	5	33
Toplam	15	100
Öğrenim durumu		
Lisans	13	87
Yüksek Lisans	2	13
Toplam	15	100
Mesleki deneyim		
1-5 yıl	3	20
6-10 yıl	3	20
11-20 yıl	4	27
20 yıl üzeri	5	33
Toplam	15	100

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken alanında uzman bir Almanca öğretmeninden ve bir devlet üniversitesinin Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü bünyesinde görev yapmakta olan 3 öğretim üyesinden görüş alınarak hazırlanmıştır. Daha sonra görüşme formunda yer alan soruların araştırmaya uygulanabilirliğine ilişkin 10 uzman görüşü alınarak görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşme formunun ilk bölümünde çalışma grubunun Almanca öğretmenlerine ilişkin cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, görev yapılan okul türü ve mesleki kıdem durumu yer almaktadır. İkinci bölümde çalışma grubunun cevaplayacağı açık uçlu 10 adet açık uçlu soru yer almaktadır.

Görüşme formunda Almanca öğretmenlerinin bireysel ve mesleki sorunlarının neler olduğu, bu sorulara yönelik ne gibi çözüm önerileri sunabilecekleri sorulmuştur. Araştırma sürecinde verilerin toplanması için çalışma grubu Almanca öğretmenlerinin görev yaptıkları okullara gidilerek yüz yüze görüşme yapılmış ve çalışma grubunun verdiği cevaplar ses kaydına alınarak daha sonra bu kayıtlar metinlere çevrilmiştir. Görüşmeler yaklaşık 20-30 dakika aralığında gerçekleşmiştir.

Araştırma, MEB.TT.2024.010578 başvuru numarası ile 13.12.2024 tarihinde Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nün onayı ile gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Veriler analiz edilirken Yıldırım ve Şimşek’in (2016) de belirttiği üzere önce veriler incelenip kodlanmış, veriler kodlanırken araştırmacının problemi göz önünde bulundurularak kavramlar ve temalar oluşturulmuştur. Veriler daha sade ve araştırma problemine uyumlu hâle getirildikten sonra kavram ve temalar yorumlanarak, aralarındaki ilişki açıklanmıştır. Bu şekilde araştırma sonuçlarının anlamlandırılmasına ve geçerliliğin sağlanmasına çalışılmıştır. Çalışma grubunu oluşturan Almanca Öğretmenleri, Katılımcı 1 (K1), Katılımcı 2 (K2)... Katılımcı 15 (K15) şeklinde kodlanmış ve öğretmen görüşleri alıntılar yapılarak birebir verilmiştir.

İnandırıcılık ve Aktarılabilirlik

Nitel araştırmalarda güvenirlik ve geçerlilik kavramları kullanılmasına karşın nitel araştırmalarda inandırıcılık ve aktarılabilirlik kavramlarının kullanılmasının daha doğru olduğu öne sürülmektedir (Miles&Huberman, 1994). Nitel araştırmalarda inandırıcılık araştırmacının güvenilirliğini ve geçerliliğini sağlayan temel bir kavramdır. İnandırıcılık, araştırma bulgularının katılımcıların gerçek deneyimlerini doğru bir şekilde yansıtır yansıtmadığını değerlendirir. Bu kavram, araştırmacının bulgularının katılımcıların yaşamlarını ve anlamlarını ne kadar doğru bir şekilde yansıttığını belirler. Lincoln ve Guba (1985), inandırıcılığın sağlanmasında araştırmacının katılımcıların seslerini doğru bir şekilde aktarabilmesinin önemine dikkat çeker. Morrow (2005), nitel araştırmalarda inandırıcılığın, araştırmacının verileri doğru bir şekilde toplaması, analiz etmesi ve yorumlaması ile doğrudan ilişkili olduğunu belirtir. Ayrıca, Denzin (2009) ve Merriam (2009), inandırıcılığın araştırmacının şeffaflık ve nesnellik çabasıyla arttığını ifade ederken, araştırmacının kendi önyargılarından kaçınmasının ve verileri derinlemesine analiz etmesinin bu sürecin kalitesini artıracakları vurgular.

Öte yandan nitel araştırmalarda aktarılabilirlik araştırmacının bulgularının başka bağlamlara, gruplara veya yerlere ne kadar uygulanabileceğini ifade eder. Bu kavram, genelleme yapılmasından farklıdır; aktarılabilirlik, araştırma bulgularının, belirli bir bağlamda elde edilen sonuçların başka benzer bağlamlarda ne kadar geçerli olabileceğini değerlendirmeye yönelik bir yaklaşımdır. Lincoln ve Guba (1985), aktarılabilirliğin sağlanmasında, araştırmacının bağlamının ayrıntılı bir şekilde tanımlanmasının önemini vurgular. Ayrıca, Merriam (2009), aktarılabilirliğin sağlanması için verilerin ve bulguların belirli bir bağlamda ne kadar derinlemesine sunulduğunun kritik olduğunu belirtir. Denzin (2009) de, nitel araştırmalarda aktarılabilirliğin, araştırmacının bulgularını zenginleştirerek ve bağlamı açıkça tanımlayarak başka durumlarla ilişkilendirilebilir hale getirebileceğini ifade eder. Tablo 2’de araştırmacının niteliğini arttırmak için kullanılan yöntemler verilmiştir.

Tablo 2*İnandırıcılık ve Aktarılabilirliği Sağlamak İçin Kullanılan Yöntemler*

Özellik	Yöntem	İşlem
- İnandırıcılık	- Uzman İncelemesi	- Veri toplama aracı görüşme formu uzman görüşleri alınarak hazırlanmıştır.
	- Uzun süreli etkileşim	- Araştırma sürecinde katılımcılarla uzun süreli etkileşim halinde olunmuştur.
	- Katılımcı teyidi	- Yapılan görüşmeler doküman haline getirildikten sonra katılımcı teyidi sağlanmıştır.
- Aktarılabilirlik		- Doğrudan alıntılara yer verilmiştir.
	- Amaçlı örnekleme	- Amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Sivas il merkezinde MEB ortaöğretim okullarında görev yapan 15 Almanca öğretmeni örneklem grubunu oluşturmuştur.
	- Ayrıntılı betimleme	- Araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı, analiz süreci ve aşamaları ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

Tutarlılık ve Doğrulanabilirlik

Nitel araştırmalarda tutarlılık, araştırma bulgularının güvenilirliğini ve geçerliliğini sağlamada önemli bir kavramdır. Tutarlılık, araştırmacının veri toplama, analiz ve yorumlama sürecindeki işlemleri ve bulguları ne kadar sistematik ve istikrarlı bir şekilde gerçekleştirdiğini ifade eder. Lincoln ve Guba (1985), tutarlılığı sağlamak için araştırmacının her aşamasında şeffaflık ve sistematik bir yaklaşımın önemine dikkat çeker. Ayrıca, Morrow (2005), tutarlılığın, araştırmacının verileri analiz etme sürecindeki kararlarının tutarlı olmasını ve bulguların farklı bağlamlarda aynı şekilde elde edilmesini sağladığını belirtir. Denzin (2009) ise, tutarlılığın nitel araştırmalarda hem içsel hem de dışsal düzeyde doğruluğu desteklediğini ve araştırmacının bulgularının farklı gözlemci ve yorumcular tarafından da benzer şekilde anlaşılabilir olduğunu ifade eder. Bu anlamda, tutarlılık, nitel araştırmaların güvenilirliğini ve geçerliliğini artıran kritik bir unsurdur.

Nitel araştırmalarda doğrulanabilirlik ise, araştırmanın bulgularının nesnel bir şekilde elde edilip edilmediğini ve araştırmacının kişisel önyargılarından etkilenmeden sonuçlara nasıl ulaştığını belirleyen önemli bir kavramdır. Lincoln ve Guba (1985), doğrulanabilirliği sağlamak için araştırmacının kararlarını ve analiz süreçlerini açıkça ve şeffaf bir şekilde belgelerle desteklemesi gerektiğini vurgular. Ayrıca, Morrow (2005), doğrulanabilirliğin, araştırmacının önyargılarını en aza indirerek, bulguların dışsal bir gözlemci tarafından da izlenebilir ve doğrulanabilir olmasını sağladığını ifade eder. Denzin (2009) ise,

doğrulanabilirliğin nitel araştırmalarda güvenilirliği artıran bir unsur olduğunu ve araştırmacının bulgularını güvenilir kaynaklarla destekleyerek, dışsal doğrulama sağlamanın önemine dikkat çeker. Tablo 3’te araştırmacının niteliğini arttırmak için kullanılan yöntemler verilmiştir.

Tablo 3

Tutarlılık ve Doğrulanabilirliği Sağlamak İçin Kullanılan İşlemler

Özellik	Yöntem	İşlem
- Tutarlılık	- Adım adım tekrarlama	- Veriler, analiz sürecinde tekrar tekrar okunmuş, araştırmacı tarafından kodlar ve temalar tespit edilmiştir. Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar ChatGPT’ye (yapay zekâ programı) yüklenerek programın verdiği kod ve temalarla araştırmacının önceden tespit ettiği kod ve temalarla, sorunlar karşılaştırılmış ve %80 uyumlu olduğu görülmüştür.
	-Kodlayıcılar arası tutarlılık	
- Doğrulanabilirlik	- Teyit incelemesi	- Araştırma Sivas il merkezinde 2024 Aralık ayı içerisinde 20 günlük bir veri toplama süreciyle gerçekleşmiştir. Araştırmaya ait tüm dökümanlar araştırmacı tarafından incelenerek, muhafaza edilmiştir.
	- Literatür taraması	- Araştırma konusuyla ilgili çeşitli çalışmalar incelenmiş ve literatür taraması yapılmıştır.
	- Tutarlılık incelemesi	- Katılımcıların sorulara verdiği cevaplar kendi içinde karşılaştırılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacı ve problem durumu doğrultusunda Almanca öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerilerini tespit etmek için 10 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme sorularına katılımcıların verdiği cevaplar içerik analizine göre incelenmiş ve elde edilen bulgular temalar altında sunulmuştur. Karşılaşılan sorunları ve çözüm önerilerini içeren ana temalar frekans ve yüzdelerle dağılımlarıyla Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Araştırmanın Ana Temaları

Ana temalar	f (15)	%
Öğrencilerden kaynaklı sorunlar	15	100
Öğrenci ilgi ve motivasyonu artırma	15	100
Diğer branş öğretmenlerinin Almanca dersine bakış açıları	9	60

Okul idaresinin Almanca dersine bakış açısı	8	54
MEB Almanca ders kitaplarının yeterliliği ve kaynak kullanımı	10	67
Almanca dersinin seçmeli olma statüsü	15	100
Mesleki gelişim	14	94
Almanca öğretmenliğinin geleceği	15	100
Almanca öğretiminin etkinliğini arttırmaya yönelik politikalar ve öneriler	15	100

Tablo 4’te verilen ana temalar, alt tema, kodlar ve frekans dağılımları ile birlikte alt başlıklar altında daha derinlemesine ele alınmış ve katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir.

Öğrencilerden Kaynaklı Sorunlar

Katılımcıların %100’ü Almanca öğretiminde öğrencilerden kaynaklı sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerden kaynaklı yaşanan sorunlara ilişkin bulgular Tablo 5’te detaylı olarak verilmiştir.

Tablo 5

Öğrencilerden Kaynaklı Sorunlara İlişkin Bulgular

Tema	Alt tema	Kodlar	f
Öğrencilerden kaynaklı sorunlar	Almanca dersine ilişkin bakış açısı	İlgisizlik	7
		Dersi gereksiz görme	4
		Dersi önemsememe	4
		Motivasyon eksikliği	2
		Dersin üniversite sınavıyla	5
		ilgisizliği	
	Yabancı dil öğrenme ihtiyacı ve bilinci	Yabancı dil bilinci eksikliği	4
		Dil öğrenmede ön yargılar	2
	Öğrencilerin temel dil bilgisi	Türkçe dil bilgisi yetersizliği	
		Almanca dil bilgisi ve	2
		gramerini öğrenmede	2
		zorlanma	

Tablo 5’te görüldüğü gibi öğretmenlerin verdiği cevaplar, öğrencilerin Almanca dersini genellikle gereksiz ve işlevsiz gördüklerini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin bu dili öğrenmeye olan isteksizlikleri, öğretmenlerin karşılaştığı en büyük sorunlardan biridir. Bu istek eksikliğine genellikle üniversite sınavının etkisi olduğu öğretmenlerce belirtilmektedir. Öğrenciler, sınavda yer almadığı için Almanca dersini ihmal etmekte ve bu durum öğretmenlerin ders işleme sürecini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca yabancı dil öğrenme ihtiyacı duymamaları, bu konuda yeterli bilince sahip olmamaları ve dil öğrenmedeki ön yargıları öğretmenler tarafından ifade edilen diğer sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin Almancayı gereksiz görmeleri ve ikinci yabancı dil öğrenmenin onlara bir katkı sağlayacağına inanmamaları, dersin verimliliğini daha da düşürmektedir.

Bunun dışında, öğrenci kaynaklı bir diğer problem, dil bilgisi eksiklikleriyle ilişkilidir. Öğrenciler, özellikle Türkçe dil bilgisi yetersizlikleri nedeniyle Almanca’nın gramer yapısında zorluklar yaşamaktadırlar. Öğrencilerin isteksizliği, ilgisizliği, dil öğrenmedeki bakış açıları ve temel dil bilgisi yetersizliğine ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır.

K6 “Öğrenciler ilk önce dersi, ders olarak görmüyorlar. Yani gereksiz bir ders olarak görüyorlar, bu da bizi sıkıntıya sokuyor.”(Dersi gereksiz görme)

K2 “Biz bu dersi niye alıyoruz? Ne işimize yarayacak? Sorularıyla karşılaşıyoruz.”(Dersi gereksiz görme)

K3 “Öğrenciler üniversite sınavında dersimizden sorular çıkmadığı için, Almanca dersini ikinci planda bırakıyorlar ve derse karşı kayıtsızlıkları artıyor.”(İlgisizlik)

K9 “Öğrencinin dil öğrenmede istek sıkıntısı var. Çünkü genelde sayısal derslerin önemine inanıyorlar. Bu yüzden bizi dinlemek istemiyorlar.”(Motivasyon eksikliği)

K14 “Almanca’ya karşı öğrenciler ön yargılı. En büyük sorumuz bu. Neden ikinci yabancı dil var, bir yabancı dil yetmiyor muydu? Gibi sorularla karşılaşıyoruz.”(Yabancı dil bilinci eksikliği)

K8 “Öğrenciler Almanca’nın kendilerine gelecekte hiçbir işlerine yaramayacağını, gereksiz bir ders olduğunu düşünüyorlar.”(Dil öğrenmede ön yargılar)

K10 “Öğrencilerin kendi Türkçe dil bilgileri yeterli olmadığı için Almancada gramer olarak zorlanıyorlar.” (Almanca dil bilgisi ve gramerini öğrenmede zorlanma)

Öğrenci İlgisi ve Motivasyonu Artırma

Katılımcıların %100’ü Almanca öğretiminde öğrencilerden kaynaklı sorunlarla baş edebilmek için öğrencilerin ilgi ve motivasyonu artırma konusunda çaba gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Öğrenci ilgi ve motivasyonu artırmaya yönelik alt tema ve kodlar Tablo 6’da detaylı olarak sunulmuştur.

Tablo 6

Öğrenci İlgisi ve Motivasyonu Artırmaya Yönelik Bulgular

Tema	Alt tema	Kodlar	f
Öğrenci ilgi ve motivasyonu artırma	Dersin eğlenceli hale getirilmesi	Oyunlar	5
		Etkinlikler	3
		Videolar	2
	Disiplin	Not ile tehdit	4
	Yabancı dilin gelecekteki önemi üzerine konuşmalar	Almanya’da eğitim	2
		Yurt dışında eğitim	2
		İş imkânları	3
	Öğretmen deneyimlerinden ve kişisel hikâyelerden faydalanma	Öğretmen tecrübeleri	3

Tablo 6'ya göre öğretmenler, Almanca derslerinde öğrencilerden kaynaklı ilgisizlik ve motivasyon eksiklikleriyle baş etmek için bir dizi farklı yöntem kullanmaktadır. Bu yöntemlerin başında dersin daha ilgi çekici hale getirilmesi, öğrencilerin gelecek hayatlarıyla ilgili dilin öneminin vurgulanması ve notla tehdit gibi disiplin araçları yer almaktadır. Ayrıca, bazı öğretmenler, öğrencilerin ilgisizliğine rağmen derslerini sürekli ve kararlı bir şekilde işlemeye devam ettiklerini belirtmektedirler. Öğretmenlerin, dil öğretiminin öğrencilerin geleceği için ne kadar önemli olduğunu anlatmaya çalıştıkları ve kişisel deneyimlerinden yararlandıkları gözlemlenmektedir.

Bu bulgular, öğretmenlerin öğrencilerin motivasyon eksiklikleriyle başa çıkabilmek için geniş bir yöntem yelpazesi kullanmaya çalıştıklarını ve eğitimdeki zorlukları aşmaya yönelik kararlı olduklarını göstermektedir. Bu bulguları içeren bazı öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

K1 *"Genellikle konuyu işledikten sonra konunun sonuna bir oyun koyma veya bir alıştırmaya dağıtma çalışıyorum. Uygun olan durumlarda tabii ki... Veya akıllı tahtadan görsel veya uygun videolar açıyorum."*

K15 *"Dersimi anlatmaya devam ediyorum. Fakat bu sorunla baş edebilmek için sık sık video izletiyorum, ancak ilgisiz öğrenciler nedeniyle çok etkili olmuyor."*

K2 *"Genelde sözlü notu oluyor. Ödevini yapacaksın, derse katılacaksın yoksa sözlü notun düşük olur."*

K8 *"Almanca bilmelerinin onların Almanya'da eğitimlerine devam etmesini için bir yol açacağını anlatmaya çalışıyoruz."*

K11 *"Avrupa Birliği'nden bahsediyoruz, ileride bakın yurt dışına gidebilirsiniz... Bu konuda Erasmus'a giden öğrencilerimiz örnek oluyor."*

Diğer Branş Öğretmenlerinin Almanca Dersine Bakış Açıları

Yapılan araştırmada Almanca öğretmenleri, eğitim öğretim sürecinde karşılaştığı sorunlara yönelik diğer branş öğretmenlerinin bakış açıları ile ilgili görüşlerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %40'ı diğer branş öğretmenlerinin Almanca dersine ilişkin olumlu bakış açılarının olduğunu ifade ederken, %60'ı ise olumsuz bakış açılarına sahip olduklarını belirtmektedirler. Tablo 7'de diğer branş öğretmenlerinin Almanca dersine bakış açılarına ilişkin bulgular alt tema, kod ve frekanslarıyla birlikte detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 7

Diğer Branş Öğretmenlerinin Almanca Dersine Bakış Açılarına İlişkin Bulgular

Tema	Alt tema	Kodlar	f
Diğer branş öğretmenlerinin Almanca dersine bakış açıları	Olumlu bakış açısı	Dil öğrenme gerekliliği	5
		Yabancı dilin önemi hakkında farkındalık	3
	Olumsuz bakış açısı	Almanca dersinin faydasını sorgulama	9

Tablo 7'de görüldüğü üzere Almanca dersine ilişkin öğretmen görüşlerinde önemli bir ayrışma olduğu görülmüştür. Öğretmenler arasında dersin gerekliliği ve önemi konusunda ciddi farklılıklar mevcuttur. Özellikle dil öğreniminin gerekliliğine inanan öğretmenler, yabancı dil öğrenmenin önemini

kabul ederek Almancanın iletişim becerileri için önemli olduğuna vurgu yapmakta ve Almancanın çağdaş dünyada önemli bir beceri olduğunu belirtmektedirler. Diğer branş öğretmenlerinin Almanca dersine ilişkin olumlu bakış açılarını içeren bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir.

K1 “Diğer branşlar İngilizce öğretmenleri ile zaten aramızda bir uyum var genel olarak. Bir de Almanca kelimeler anlamında grameri çok benzemese de zaten İngilizceye çok uzak değil. Aynı aileden oldukları için biz onlarla zaten paralel gidiyoruz. Uygulama sınavlarımız, tekniklerimiz, maarif modelde iki derste de bir değişiklik olmamıştı. Onlarla aramız gayet iyi diyebilirim.”

K5 “Bazı öğretmenler gerçekten yabancı dilin, özellikle Almanca gibi dillerin önemli olduğunu düşünüyor. Bu yüzden onlar da bizimle iş birliği yapmaya ve derslerde destek olmaya çalışıyorlar. Birçok branş öğretmeni, öğrencilerin çok dilli olmalarını, farklı dillerde iletişim kurabilmelerini olumlu bir gelişim olarak görüyor.”

Öte yandan bazı öğretmenlerin ise Almanca dersine ilişkin olumsuz bakış açıları sergilediği ifade edilmektedir. Katılımcı görüşlerine göre bazı öğretmenler, Almancanın gereksiz bir ders olduğunu ve öğrencilerin zaten İngilizceyi öğrenemediklerini belirterek, Almanca'yı "gereksiz" ve "boş" bir ders olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Diğer branş öğretmenleri bazen Almanca'yı "sıradan bir ders" olarak görmekte, dil öğretimini öncelikli olarak kabul etmeyen bir tutum sergilemektedirler. Diğer branş öğretmenlerinin Almanca dersine ilişkin olumsuz bakış açılarını içeren bazı katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

K2 “Aslında bazı öğretmenler çocuklarla aynı düşünüyor, gerekli olmadığını düşünüyor ikinci yabancı dili. Bazı öğretmenler ise yabancı dilin gerçekten gerekli olduğunu, çağımızda önemli olduğunu düşünüyor. Bazıları, biz Türkçeyi ana dilimizde anlattığımız halde öğrenciler anlamıyor. Siz nasıl anlaşılabiliyorsunuz, işiniz zor diyenler oluyor.”

K4 “Yani bazı arkadaşlar tabii ki dil öğrenmenin gerekli olduğunu düşünseler de bazıları da aman ne yapacaklar ki Almanca'yı, İngilizceyi öğrendiler de ne oldu? Diyen arkadaşlar da var maalesef.”

K13 “Gereksiz, boşu boşuna, zaten İngilizceyi öğrenemiyorlar. Almancaya ne gerek var? Almanca yerine bir başka ders olabilirdi, atıyorum işte fizik dersi daha fazla olabilirdi. Biyolojiyi sayısal özellikle bizim okulumuz. Hani sayısal ağırlıklı öğrencilerin geldiği okul olduğu için onların. Ders sayısı daha fazla olabilirdi. Almancaya hiç gerek yoktu, gibi düşünülüyor.”

K10 “Doğruyu söylemek gerekirse, Almanca'yı çok ciddiye almıyorlar. Yabancı dilin ehemmiyetinin bazı öğretmenlerimiz farkında değil maalesef. Bir dil bir insan, iki dil iki insan. Çok ciddi almadıklarını düşünüyorum ve gözlemliyorum kendi adıma.”

Okul İdaresinin Almanca Dersine Bakış Açısı

Katılımcıların %46'sı okul idaresinin Almanca dersine ilişkin olumlu bir bakış açısına sahip olduğunu ifade ederken, %54'ü ise olumsuz bir bakış açısı ile karşılaştıklarını ve bu konudaki sorunlarını dile getirmektedirler. Tablo 8’de okul idaresinin Almanca dersine bakış açısı alt tema ve kodlarla birlikte ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Tablo 8

Okul İdaresinin Almanca Dersine Bakış Açısına İlişkin Bulgular

Tema	Alt tema	Kodlar	f
	Olumlu bakış açısı	İdarenin desteği	9

Okul idaresinin Olumsuz bakış açısı	Almanca dersini açmama	6
Almanca dersine bakış açısı	İdare tarafından görülen öncelikler	3

Okul idaresinin Almanca dersine bakış açısı, öğretmenlerin dersin uygulamalarıyla karşılaştıkları destekle doğrudan ilişkilidir. Bazı öğretmenler, okul idaresinin Almanca dersine karşı oldukça destekleyici bir yaklaşım sergilediğini belirtmektedir. Okul idaresinin Almanca dersine olumlu bakış açısını gösteren bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

K5“Olumlu bakıyorlar genelde. Herhangi bir olumsuz bir şey yok. Destekliyorlar genelde. Seçmeli ders olarak da öğrencilere seçtirmeye çalışıyorlar.”

K12“Okulumuzda herhangi bir problem yok. Herhangi bir ön yargı yok, gayet de destekliyorlar. Bu yüzden herhangi bir sorun yaşadığımızı söyleyemem.”

K6“Okul idaremiz özellikle şu an çalıştığımız gayet olumlu bakıyor. Yani dersinizi ders gibi yapın. Ben sizin arkanızdayım öğrenciye, veliye veya başka kim müdahil oluyorsa hepsine karşı arkamızda duruyor. Ancak tabii zaman zaman hani not konusunda biraz esnek davranmamızı istiyorlar ki zaten biz de bunu yapıyoruz. Çünkü lisede üniversite sınavına hazırlanan çocuklara seviyemiz de düşük olduğu için zaten A1 seviyesinde ders yaptığımız için biz de çok üstelemeden elimizden geldiğince esnek davranmaya da çalışıyoruz. Onun dışında okul idaresi ben kendim için söylüyorum tam destek arkamızda okulunuzun hep.”

Bununla birlikte, bazı öğretmenler okul idaresinin Almanca dersine dair ilgisiz kaldığını ve dersin seçmeli hale gelmesiyle birlikte daha az önem verildiğini hissettiklerini ifade etmektedirler. Okul idaresinin Almanca dersine olumsuz bakış açısını içeren bazı öğretmen görüşleri ise şu şekildedir.

K2“Bazı müdürler dersi açıyorlar, bazı müdürler de dersi açmayıp öğretmeni mağdur ediyorlar. Norm fazlası yapıyorlar. Bazı müdürler geldiklerinde kendi branşlarını daha çok ön planda tutmak istediği için açmıyorlar. Almancayı gereksiz gördükleri için açmayanlar da olabiliyor.”

K9“Okul idaresinin önemsemediğini düşünüyorum. Kesinlikle önemsemediğini düşünüyorum. Yani sadece ders dolduruyoruz. Şöyle diyebilirim 12.sınıflara derse giriyorum ve sadece oturuyorum. Ders anlatmamam bana idare tarafından söylendi. Gidip çocuk bakıcılığı, ergen bakıcılığı yapıyorum. Haftada 20 saat ergen bakıcılığı, 6 saat sadece ders yapıyorum.”

K10“Keza okul idaresi de bu şekilde görüyor. Yani verilmesi gereken bir ders olarak görüyor. Çok önceliğimiz yok. Almanca anlamında okullarımızda zaten seçmeliğe de düştük ne yazık ki.”

K14“Okul idaresinin bakış açısı çok olumlu değil gibi. Çünkü seçmeli ders olarak seçilmedi. Bizim okulumuzda seçilmediği için de bakış açısını ben kendi yorumum açıkçası çok olumlu görmüyorum.”

K15“Ya ilk önce bu dersimiz geçen sene seçmeli oldu. Dersi dokuzlarda seçmediler, o da garip. Geçen sene de seçilmedi. Bu sene dersi seçtiler. 9. ve 10.sınıflar da görüyor, ama geçen sene idare dokuzları seçmedi, biz yanlış anladık dediler. Hani seçmeli oldu ders. Böyle bir şey demedi.”

MEB Almanca Ders Kitaplarının Yeterliliği ve Kaynak Kullanımı

Katılımcıların %67’si MEB Almanca ders kitapları ve kaynak kullanımı hakkında çeşitli sorunlar yaşadığını belirtmektedir. Yaşanan bu sorunlara ilişkin bulgular Tablo 9’da alt tema ve frekanslarla birlikte detaylı olarak sunulmuştur.

Tablo 9

MEB Almanca Ders Kitaplarının Yeterliliği ve Kaynak Kullanımına İlişkin Bulgular

Tema	Alt tema	Kodlar	f
MEB Almanca ders kitaplarının yeterliliği ve kaynak kullanımı	Ders kitaplarının içeriği ve etkinlikler	İçerik yetersizliği	4
		Tekrarlayan etkinlikler	2
		Konuşma eksikliği	2
		Görsel materyal eksikliği	3
	Kaynak kullanımı	Ekstra kaynak yok	4
		MEB kaynakları yeterli	3
		İnteraktif materyal eksikliği	3
		Öğretmenlerin kendi kaynaklarını oluşturması	2
	Ders kitaplarının değişimi ve güncellenmesi	Kitapların her yıl değişmesi	2
		Kitapların geç gelmesi	2
		Kitap içeriği tekrarları	2
	Ders kitaplarının seviyesi ve öğrenci ihtiyaçları	Kitapların seviyesi	3
		Öğrenci ihtiyaçlarına uyum	2
		İçerik basitliği	2
		Öğrenci ilgisini çekmeme	2
			2
	Alt yapı ve teknolojik destek	Dijital materyal eksikliği	3
		Teknolojik altyapı eksikliği	3

Öğretmenlerin görüşlerine göre, MEB Almanca ders kitapları içerik bakımından yetersiz kalmakta, etkinlikler tekrara dayalı olmakta ve öğrencilerin ilgisini çekmekte zorlanmaktadır. Kaynak kullanımı ve teknolojik altyapı açısından da eksiklikler bulunmaktadır. Bu sorunlar, öğretmenlerin derslerde daha fazla etkileşimli materyal ve çeşitli kaynak kullanma ihtiyacını ortaya koymaktadır. Eğitim materyallerinin güncellenmesi, içeriğin zenginleştirilmesi ve dijital desteklerin artırılması, daha verimli bir öğrenme süreci için önerilmektedir. MEB Almanca ders kitapları ve kaynak kullanımına ilişkin bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir.

K1 “Daha sadeleştirilmiş bir konuyu haftalarca işlememiz isteniyor ama kitap buna çok uygun değil. Çok fazla sadece küçük bir kısım gramer veriliyor. Buna uygun alıştırma sayısı çok az. Konuşturmaya yönelik etkinlik çok az.”

K7 "Kullandığımız ders kitaplarını içerik olarak çok basit buluyorum. Kesinlikle öğrencinin ilgisini çekmemesinin başlıca sebeplerinden biri de bu. İçerik olarak çok hafif kalıyor. Etkinlik olarak da bakıyoruz, yaptırarak etkinlikler belli başlı sonra dönüyor. Yine aynı etkinlikler kendini tekrar ediyor."

K13 "Kitaplarda çok hatalar oluyor, ses dosyaları çok böyle anlaşılıyor, sıkıntı oluyor. Daha güzel anlaşılır bir dilde olsa daha iyi olur diye düşünüyorum."

K12 "Yeni gelen kitabın etkileşimli kitabı yok. Pdf' ten işliyoruz. Bu, özellikle yabancı dil derslerinde eksiklik oluşturuyor."

K9 "Almanca ders kitapları her yıl değişiyor, çok gereksiz değişiyor ve her sene de birbirinin aynısı. Bu da bir rant oldu herhalde."

K10 "EBA' da Almanca ile ilgili neredeyse hiçbir kaynağımız yok. Kaynakları genellikle kendimiz oluşturuyoruz."

Almanca Dersinin Seçmeli Olma Statüsü

Katılımcıların %100'ü Almanca dersinin seçmeli ders statüsünde okutulmaya başlanmasıyla yaşadıkları sorunları ifade etmişlerdir. Verilen cevaplardan elde edilen bulgular alt tema, kod ve frekanslarıyla birlikte Tablo 10'da detaylı olarak sunulmuştur.

Tablo 10

Almanca Dersinin Seçmeli Olma Statüsünden Kaynaklı Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular

Tema	Alt tema	Kodlar	f
Almanca dersinin seçmeli olma statüsü	Seçmeli dersin öğrenci üzerindeki etkisi	Derse katılım	5
		Derse bağlılık	6
	Öğretmen normu ve istihdam sorunları	Norma fazlası olma	9
		Kadro sıkıntısı	5
		İş güvencesi	3
	İkinci yabancı dilin eğitimdeki önemi	Dil eğitimi	9
		İkinci yabancı dilin gerekliliği	7
		Globalleşme	2
		Avrupa'da dil bilme	4
		zorunluluğu	3

Tablo 10'daki bulgular, ikinci yabancı dil derslerinin seçmeli olarak okutulmasının hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından birçok dezavantaja yol açtığını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin derse katılım ve bağlılığın düşmesi, öğretmenlerin norm fazlası durumuna düşmesi ve dil eğitiminin kalitesinin azalması gibi sorunlar, seçmeli dersin uygulanmasının olumsuz yönlerini vurgulamaktadır. Öğretmenler, bu dersin zorunlu hale getirilmesi gerektiği görüşündedir. Özellikle öğrencilerin dil öğrenmeye karşı daha istekli hale gelmesi ve dilin eğitimdeki önemi göz önünde bulundurulduğunda, seçmeli ders

uygulamasının yerine zorunlu bir dil dersi programının benimsenmesi gerektiği öğretmenlerce savunulmaktadır. Katılımcıların Almanca dersinin seçmeli statüde olmasıyla yaşadıkları sorunları içeren bazı görüşleri şu şekildedir.

K6 "Zaten gereksiz olarak görülen bir ders seçmeli adı altında konulduğunda öğrenci açısından ve veli açısından bakıldığında daha da gereksiz görünüyor. Okul idaresi Almanca dersini seçmediği an arkadaşlar norm fazlası olarak görülmeye başladılar. Bu en büyük dezavantajı olarak düşünüyorum."

K4 "Zaten seçmeli olduğu zaman o dersi zorunlu olarak görüyordu. Ama seçmeli olarak öğrencinin inisiyatifine bırakıldığı zaman seçmez, seçmeyecektir öğrencimiz. Herhangi bir avantajı yok yani. Dezavantajları. İlk önce ben tabii ki meslektaşlarıma öğretmenlerin yönünden bakıyorum. Yani seçmeli olduğu takdirde ki bunu zaten iki yıldır yaşıyoruz, seçmeli olduğundan beri birçok arkadaşımız norm fazlası oldu."

K2 "Seçmeli ders olarak okutulmasının avantajlarından çok biz bu sene dezavantajını görmeye başladık. Çünkü temel ders olmadığı için, ikinci yabancı dil olduğu için, zorunluluk olmadığı için bizim dersimizi artık seçmemeye, okul bazında kapatmaya başladılar."

K11 "Bence hiçbir avantajı yok çünkü dediğim gibi en başta da öğrenciler Almanca'yı gereksiz gördükleri için niye var dedikleri için seçmeli olduğunda da hiç yanaşmıyorlar."

K13 "Seçmeli ders olarak okutulması avantajlı değil, dezavantaj ki önceden daha elimiz kuvvetliydi. Seçmeli olduktan sonra şimdi aman aman işte bir daha ki seneye dokuzuncu sınıfta ders seçilecek mi, seçilmeyecek mi, diğer sınıflar seçecek mi? Yani hatta inanın şöyle bir kaygı var işte, mümkün olduğunca notlar yüksek olsun, velileri ürkütmeyelim, öğrencileri ürkütmeyelim, notlar yüksek olursa seçilebilir, yok efendim notlar düşük olursa. Maalesef seçmezler ve biz norm fazlası oluruz."

Mesleki Gelişim

Katılımcıların %.94'ü Almanca öğretmenliğinde mesleklerini geliştirmeye yönelik gayret gösterdiklerini ve bu konuda birtakım yöntemler izlediklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların mesleki gelişim konusunda verdikleri cevaplara ilişkin bulgular alt tema, kod ve frekanslarıyla birlikte Tablo11'de detaylı olarak ele alınmıştır.

Tablo 11

Mesleki Gelişim Bulguları

Tema	Alt tema	Kodlar	f
		Yurt dışı tecrübesi	3
	Yurt dışı deneyimi	Erasmus programları ile yurt dışına öğrenci götürme	2
		Almanya' da çalışma	2
		Goethe Enstitüsü	6
	Seminer ve eğitimlere katılım	Seminerler	6
		Kurslar	2
		Hizmet içi eğitimler	5

Mesleki gelişim	Kişisel çabalar ve gelişim	Kitap okuma	4
		Film izleme	5
		Gazete/dergi/makale okuma	4
	Zaman ve kaynak kısıtlamaları	Ailevi sorumluluklar	2
		Çalışma zorlukları	4
		Zaman darlığı	2
		Şehirdeki kısıtlı fırsatlar	2
	Dil gelişimi ve uygulama sorunları	Dil gelişimi	7
		Konuşma eksiklikleri	2
		Pratik yapma	4
		Uygulama fırsatları	3
	Teknoloji kullanımı	Çevrimiçi kaynaklar	2
		İnternet	3
		Video izleme	3
		Online seminerler	2

Tablo 11'deki bulgulara göre Almanca öğretmenlerinin mesleki gelişim süreçlerinde çeşitli stratejiler kullandığı görülmektedir. Yurtdışı deneyimleri, seminerlere katılım, kişisel çabalar ve teknolojinin kullanımı, öğretmenlerin dil becerilerini geliştirme konusunda tercih ettikleri yöntemler arasında yer almaktadır. Ancak, zaman kısıtlamaları ve ailevi sorumluluklar gibi engeller, öğretmenlerin gelişim süreçlerini sınırlamaktadır. Ayrıca, öğretmenler, özellikle konuşma becerilerinde eksiklikler yaşadıklarını belirtmiş, bu konuda daha fazla fırsat ve kaynak sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların mesleki gelişim bulgularını içeren bazı görüşleri aşağıda verilmiştir.

K5 "Önceki yıllarda hizmet içi eğitimlere katıldım. Yöntem ve teknikler açısından. Günümüzde ise her türlü imkânla kendini geliştirebilir bir Almanca öğretmeni. Ama hizmet içi eğitimler artık pek yok."

K12 "Yeminli tercüman olduğum için sürekli çeviri yapıyorum. Bu da meslek hayatımda kendimi diri tutmamı sağlıyor. Ayrıca öğrencilere motive edici oyunlar bulmaya çalışıyorum."

K15 "Ben Almanca haberleri ve makaleleri okuyarak kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Ancak konuşma becerisinde eksiklerim var. Üniversitemde konuşma kısmı çok fazla işlenmedi."

K2 "Meslek yaşamımda kendimi geliştirmek için Almanca makaleler, dergiler okuyorum, videolar izliyorum. Alman Kültür Merkezinin yaptığı etkinlikleri takip ediyorum."

K7 "Hala Almanca kitapları okumaya çalışıyorum ve sürekli araştırmalar yapıyorum. Ama son zamanlarda hizmet içi eğitimler pek yapılmıyor. Almanca dersi adına hizmet içi eğitimlerden faydalanamıyoruz."

Almanca Öğretmenliğinin Geleceği

Katılımcıların %100’ü Almanca öğretmenliğinin geleceğiyle ilgili ümitsiz bakış açısını yansıtan görüşler ifade etmişler ve bu konuda verilen cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 12’de alt tema, kod ve frekanslarıyla birlikte detaylı olarak verilmiştir.

Tablo 12

Almanca Öğretmenliğinin Geleceğine İlişkin Görüşlerin Bulguları

Tema	Alt tema	Kodlar	f
Almanca öğretmenliğinin geleceği	Eğitim politikaları	Dersin seçmeli oluşu	13
		Belirsizlik	6
		Mesleki kaygı	8
		İstihdam sorunları	7

Tablo 12’de görüldüğü gibi Almanca öğretmenliğinin geleceği, öğretmenler arasında belirsizlik ve kaygı ile doludur. Dersin seçmeli olması ve politikaların etkisi, öğretmenlerin iş güvencelerini tehdit etmekte ve bu durum öğretmenlerin moralini etkilemektedir. Katılımcıların Almanca öğretmenliğinin geleceğine dair verdikleri cevaplardan bazı görüşler şu şekildedir.

K2 *"Almanca Öğretmenliğinin geleceğinin olmadığını düşünüyorum. Çünkü artık öyle bir sistem oldu ki ortaokula kademe kademe getiriyorlar ve liseden de kademe kademe kaldırıyorlar bizim dersleri. Bu da öğrencinin kafasında birçok soru işaretine sebep oluyor. Dersi önemsemiyorlar. Ne de olsa daha almayacağız dersi diye düşünüyorlar. Ve bizler de bu durumda müdürlerin seçimleri yüzünden mağdur oluyoruz, norm fazlası oluyoruz. Her sene, her sene yeni bir okula gitmek zorunda kaldığımız için de hiçbir okulda aidiyet duygusunu hissetmiyoruz bu yüzden de. Yani sürekli olacak etkinlikler yapamıyoruz. Mesela projeler, Comenius projesini yapamıyoruz istediğimiz halde."*

K3 *"Almanca dersinin, ikinci yabancı dil dersinin seçmeli olmasından dolayı yavaş yavaş okullarımız Sivas özelinde söylüyorum okullarımız Almanca dersini seçmemeye başladılar. Sanıyorum tüm Türkiye’de de böyle. Almanca öğretmenliği artık çok önemli bir branş değil. Onun için giderek ders saatlerinin azalacağı, öğretmenlerimizin fazlalık olacağı görülüyor."*

K6 *"Bence çok tehlikede. Ben hani emekliliğime yaklaşık beş, altı yılım kaldı ama benden sonra gelen genç arkadaşlarımın büyük sıkıntılar yaşayacağını düşünüyorum. Çünkü bu ders seçmeli hale getirildi ve okul idaresi bu dersi seçmediği için arkadaşlarım ne yapacaklar? Açıkçası çok merak ediyorum. Bakanlık bu işe nasıl bir çözüm bulacak? Birçok arkadaşımız Sivas gibi küçük bir şehirde bile norm fazlası oluyorsa büyükşehirleri düşünmek bile istemiyorum. Allah yardımcılarını olsun."*

K13 *"Her şey belirsiz yani bilemiyoruz ki ortaokullara artık hani ortaokullarda zorunlu oldu deniliyor. Liselerde ne olur? Ben inanırım şöyle daha önceki çalıştığım okulda dil sınıfları vardı, orada öğrencilerime tavsiye edemiyordum Almanca öğretmenliğini. Çünkü ne olur ne olmaz, kimsenin hakkına girmek istemiyordum. Yani belirsizlik var."*

K14 *"Almanca öğretmenliğinin geleceğiyle ilgili çok olumlu bakış açısına sahip değilim. Çünkü Almanca artık zorunlu yabancı dil olmaktan kademeli olarak kaldırılıyor ve bu da tabii benim bakış açımı çok olumlu etkilemiyor. Her ne kadar proje okullarına kaysa da geleceğime dair, gelecekle alakalı açıkçası endişeliyim. Her ne kadar ortaokula kaydırılsa da bazen diyorum acaba diyorum. Açıkta mı kalacağım, ne olacak? ya da hangi alana yönlendirileceğim? gibi endişelerim var."*

Almanca Öğretiminin Etkinliğini Artırmaya Yönelik Politikalar ve Öneriler

Katılımcıların %100'ü Almanca öğretiminin etkinliğini artırmaya yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Verilen cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 16'da alt tema, kod ve frekanslarıyla birlikte detaylı olarak verilmiştir.

Tablo 13

Almanca Öğretiminin Etkinliğini Artırmaya Yönelik Politikalar ve Öneriler

Tema	Alt tema	Kodlar	f
Almanca öğretiminin etkinliğini artırmaya yönelik politikalar ve öneriler	Ders saatinin artırılması	Ders saati az	8
		Ders saatinin 3-4 saate çıkarılması	6
	Zorunlu ders haline getirilmesi ve sürekliliği	Dersin sürekli kılınması	4
		Üniversite sınavında soru çıkması	2
	Öğretmen eğitimi ve yurt dışı deneyimi	Öğretmenlerin yurt dışı eğitime gönderilmesi	2
	Uygulama ve materyallerin geliştirilmesi	Ders kitapların geliştirilmeli	2
		Daha zengin etkinlikler	2
	Dil gelişimi ve uygulama sorunları	Dil gelişimi	7
		Konuşma eksiklikleri	3
		Pratik yapma	4
		Uygulama fırsatları	3
	Öğrenci katılımının artırılması	Aktif öğrenme	2
		Sınıf düzenlerinin uygunluğu	2
		İnteraktif öğrenme yöntemleri	2
		Almancanın kariyer açıdan öneminin vurgulanması	4

Tablo 13'te Almanca öğretiminin verimli olabilmesi için ders saatlerinin artırılması, dersin zorunlu hale getirilmesi, öğretmenlerin yurt dışında eğitim alması ve materyallerin geliştirilmeye devam edilmesi gerektiği yönünde ortak bir görüşün ortaya çıktığını görülmektedir. Katılımcıların Almanca öğretiminin etkinliğini artırmaya yönelik uygulanmasını bekledikleri politikalar ve önerilere ilişkin bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur.

K4 "Almanca dersinin zorunlu olması ve ders saatinin artırılması gerektiğini düşünüyorum. En azından 3-4 saat olursa, dil öğrenimi daha verimli olur."

K5 "Dersin zorunlu olması, materyallerin arttırılması ve üniversite sınavında Almancaya yönelik birkaç soru eklenmesi, öğrencilerin bu dersi daha fazla önemsemelerini sağlayacaktır. Bu durum bizim de öğretmen olarak daha motive olmamızı sağlar."

K6 "Üniversite sınavında Almancaya en az iki soru konulması gerektiğini düşünüyorum. Öğrencileri motive etmek için, yabancı dil bilmenin gelecekteki kariyerleri için önemli olduğunu sürekli anlatıyoruz."

K10 "Almanca'nın ortaokulda başladığı gibi, lisede de devam etmesini istiyoruz. Üniversitelerde de bu dilin öğretilmesi gerektiğini düşünüyorum, arada kopukluk olmamalı."

K15 "Almanca dersinin saatinin artırılması gerektiğini düşünüyorum. 4 saate çıkarılmalı. Ayrıca, kitaplarda daha fazla etkinlik ve materyal bulunmalı. EBA gibi platformlarda daha fazla kaynak yer almalı."

Tartışma

Bu araştırmada, Almanca öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri, öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Almanca öğretmenlerinin çeşitli zorluklarla karşı karşıya olduğunu ve bu sorunların eğitim politikaları, okul idaresi, diğer branş öğretmenleri, öğrencilerin motivasyonu, öğretmenlerin mesleki gelişimi gibi birçok farklı faktörden kaynaklandığını ortaya koymaktadır.

Araştırmada, katılımcıların tamamı, Almanca öğretiminde en büyük sorunun öğrencilerden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin ilgisizliği, motivasyon eksiklikleri ve Almanca dersini gereksiz görmeleri, öğretmenlerin karşılaştığı başlıca zorluklardır. Öğrencilerin dil öğrenmeye yönelik istek eksiklikleri, özellikle üniversite sınavının bu derse olan ilgiyi olumsuz etkilemesiyle bağlantılıdır. Benzer şekilde, Dil ve Yabancı Diller Eğitimi alanındaki araştırmalar, öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye karşı düşük motivasyonlarının, özellikle sınavla bağlantılı derslerde daha belirgin hale geldiğini göstermektedir (Demir, 2018; Eraslan, 2016).

Öğrencilerin temel dil bilgisi eksiklikleri, dil öğreniminin ilk aşamalarında karşılaşılan bir diğer sorun olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, Türkçe dil bilgisi yetersizlikleri ve gramer öğrenme zorlukları, Almanca dersinin etkinliğini engellemektedir. Dil bilgisi eksikliklerinin, öğrencilerin öğrenme sürecini olumsuz etkileyen bir faktör olduğu literatürde de vurgulanmaktadır (Yılmaz & Yılmaz, 2021).

Öğrencilerin motivasyon eksiklikleriyle başa çıkabilmek için öğretmenlerin çeşitli stratejiler geliştirdiği görülmüştür. Öğrencilerin ilgisini çekmek için dersin eğlenceli hale getirilmesi, oyunlar ve etkinlikler gibi yöntemler sıklıkla kullanılmaktadır. Bu bulgu, eğitsel psikoloji ve pedagojik araştırmalarla uyumludur; çünkü dersin eğlenceli ve etkileşimli hale getirilmesi, öğrencilerin öğrenmeye olan ilgisini artırmaktadır (Ryan&Deci, 2000). Ayrıca, dilin gelecekteki kariyer fırsatları üzerindeki etkileri üzerine yapılan konuşmalar, öğrencilerin dil öğrenmeye yönelik ilgilerini artırma açısından etkili bir strateji olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bununla birlikte, bazı öğretmenler notla tehdit gibi disiplin yöntemlerine başvurduklarını ifade etmişlerdir. Ancak, bu tür yaklaşımlar kısa vadede çözüm sunsa da uzun vadede öğrencinin derse karşı olan tutumunu olumsuz yönde etkileyebilir. Özellikle, öğrencilerin öğrenmeye olan içsel motivasyonlarını artırmaya yönelik yaklaşımlar daha sürdürülebilir ve etkili olmaktadır (Deci&Ryan, 1985).

Almanca dersine yönelik diğer branş öğretmenlerinin bakış açıları da araştırmada önemli bir yer tutmuştur. Öğretmenlerin yaklaşık %60'ı, diğer branş öğretmenlerinin Almanca dersine olumsuz bakış açılarına sahip olduğunu belirtmişlerdir. Dil öğreniminin önemi konusunda farkındalık oluşturan bazı branş öğretmenleri olsa da, bazıları Almanca dersini gereksiz ve önemsiz bir ders olarak görmektedir. Bu durum, okullarda dil öğretiminin toplumsal algısının henüz yeterince güçlü olmadığını ve eğitim

politikalarının dil öğretimini daha fazla teşvik etmesi gerektiğini göstermektedir. Dil öğretiminin, tüm branşlar arasında eşdeğer bir önemde olması gerektiği görüşü literatürde de yer almaktadır (Gök, 2017).

Okul idaresinin Almanca dersine bakış açısı da öğretmenlerin karşılaştığı zorlukları etkileyen önemli bir faktördür. Araştırma bulguları, okul idaresinin Almanca dersine ilişkin bazen olumlu, bazen de olumsuz bir yaklaşım sergilediğini ortaya koymuştur. Özellikle Almanca dersinin seçmeli hale gelmesinin ardından, okul idaresinin bu derse olan ilgisinin azaldığı ifade edilmiştir. Bu durum, okul idaresinin dil öğretiminin önemini yeterince kavrayamadığını ve dolayısıyla dil derslerine gereken önemin verilmediğini göstermektedir. Okul idaresinin desteği, öğretmenlerin motivasyonu ve dersin kalitesini doğrudan etkileyen bir faktördür (Bağdatlı & Karadağ, 2019).

Katılımcıların büyük bir kısmı, MEB Almanca ders kitaplarının yetersiz olduğunu ve kaynak kullanımında ciddi eksiklikler olduğunu ifade etmiştir. Ders kitaplarının içeriği, etkinlikler ve görsel materyallerin yetersizliği, dil öğretimini daha verimli hale getirecek olan araçların eksikliği, öğretmenlerin derslerde daha fazla etkileşimli materyale ve güncel kaynaklara ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Bu bulgular, eğitimde materyal eksikliklerinin, öğretim sürecinin etkinliğini sınırladığını gösteren önceki çalışmalarla örtüşmektedir (Çelik, 2020). Eğitim materyallerinin sürekli olarak güncellenmesi ve zenginleştirilmesi gerektiği, öğretmenler tarafından vurgulanan önemli bir çözüm önerisidir.

Almanca dersinin seçmeli olması, öğretmenlerin karşılaştığı en büyük sorunlardan biridir. Öğrencilerin derslere katılım oranları düşük olmakta ve öğretmenler, Almanca dersinin zorunlu hale getirilmesi gerektiği görüşünü dile getirmektedirler. Bu sonuç, literatürde de desteklenen bir bulgudur; dil öğreniminin, öğrenciler için daha etkili olabilmesi için zorunlu hale getirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Hüseyin, 2021). Öğrencilerin gelecekteki kariyerlerinde daha başarılı olabilmeleri için, ikinci yabancı dilin eğitimde daha fazla yer bulması gerektiği savunulmaktadır.

Almanca öğretmenlerinin mesleki gelişim süreçleri, dil becerilerinin geliştirilmesi ve öğretim yöntemlerinin iyileştirilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Katılımcıların çoğu, yurtdışı deneyimlerine, seminerlere katılım ve kişisel çabalarla kendilerini geliştirmeye çalışmaktadırlar. Bununla birlikte, zaman ve kaynak kısıtlamaları gibi engeller, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sınırlamaktadır. Bu bağlamda, öğretmenlerin sürekli gelişim içinde olmalarını sağlamak için daha fazla fırsat yaratılması gerektiği söylenebilir (Kök, 2020).

Almanca öğretmenleri, mesleklerinin geleceği konusunda kaygı duymaktadırlar. Almanca öğretmenliği mesleğinin geleceği, özellikle dersin seçmeli hale gelmesi ve istihdam sorunları nedeniyle belirsizleşmiştir. Bu konuda eğitim politikalarının daha net ve uzun vadeli bir perspektife dayalı olarak yeniden yapılandırılması gerektiği, öğretmenler tarafından dile getirilen bir diğer önemli öneridir. Ayrıca, öğretmenlerin eğitim süreçlerinde daha fazla destek alması ve mesleki gelişim olanaklarının artırılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Birçok öğretmen, branşında materyal eksikliği, kaynak yetersizliği gibi sorunlarla karşılaşabilir. Lakin Almanca öğretmenlerinin belirttiği sorunlar branşlarının doğrudan sorgulanılmasıyla örtüşmektedir. Almancaya karşı öğrencilerin ilgisiz ve isteksiz tutumlarının yanı sıra diğer branş öğretmenlerinin ve okul idaresinin Almancanın faydasını sorguladığı görülmektedir. Nitekim ikinci yabancı dil dersinin seçmeli olarak okutulmaya başlanmasıyla eğitim politikalarının da bu durumu destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, Almanca öğretiminde karşılaşılan sorunların çeşitliliğini ve çözüm yollarını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin motivasyon eksiklikleri, dersin seçmeli olması, dil bilgisi yetersizlikleri, öğretmenlerin mesleki gelişim eksiklikleri ve okul idaresinin desteğinin yetersizliği gibi birçok faktör,

Almanca öğretim sürecini olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak, öğretmenlerin karşılaştıkları bu zorluklara karşı geliştirdikleri yaratıcı çözümler ve stratejiler, öğretim sürecini iyileştirme noktasında önemli bir rol oynamaktadır.

Almanca öğretmenlerinin gösterdiği bu gayretin, eğitim politikalarının, dil öğretiminin önemini vurgulayarak daha güçlü bir şekilde desteklenmesi ve dil öğretmenlerinin mesleki gelişim süreçlerine daha fazla fırsat tanınması gerektiği önerilmektedir. Öğretmenlerin tamamına yakını mesleki gelişimlerini kişisel çabalarla sürdürebildiklerini ifade etmektedirler. Özellikle konuşma becerilerini geliştirmede ve pratik yapmada sorun yaşadıkları görülmektedir. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekleyecek hizmet içi eğitimlerin ve yurt dışı eğitim programlarının, okullarda etkili bir almanca öğretimine önemli katkılar sunacağı ön görülmektedir.

Ayrıca, Almanca derslerinin zorunlu hale getirilmesi, ders saatlerinin artırılması, yabancı dil öğretiminde sürekliliğin sağlanması, öğrencilerin derslere daha fazla katılım göstermelerini ve dil öğrenmeye olan ilgilerini artıracaktır. Bu noktada ikinci yabancı dil öğretiminin ortaokul programına indirilerek daha küçük yaşlardan itibaren öğrenilmesinin sağlanması, öğrencilerde yabancı dil bilincini oluşturmaya ve yabancı dile karşı önyargılarını ortadan kaldırmaya yardımcı olacak önemli bir süreç olarak görülebilir.

Öte yandan Almanca öğretmenlerinin, dersin seçmeli oluşuyla birlikte oluşan norm kadro ve istihdam sorunlarının kendilerinde mesleki kaygı ve endişeler yol açtığı açıkça görülmektedir. Bu durum muhtemeldir ki Almanca öğretiminin verimliliğini ve etkililiğini düşürecek, Almanca öğretiminde hedeflenen başarı ve kazanımların gerçekleşmesinde bir engel teşkil edecektir.

Sonuç olarak bu çalışma Almanca öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerileri sunmak amacıyla Sivas il merkezinde MEB ortaöğretim okullarında görev yapan 15 Almanca öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir ve onların bireysel görüşleri incelenmiştir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda örneklem büyüklüğü artırılabilir, çalışma grubuna öğrenci, veli ve diğer branş öğretmenleri dahil edilebilir. Bu sayede ikinci yabancı dilin gerekliliği ve önemi üzerine araştırmalar sürdürülebilir.

Kaynaklar

- Ateş, E.,& Aytekin, H. (2020). Küreselleşen dünyada çokkültürlülük ve yabancı dil eğitimi. *OPUS International Journal of SocietyResearches*, 15(26), 4563-4579. <https://doi.org/10.26466/opus.651385>
- Bağdatlı, Z.,& Karadağ, R. (2019). Okul idaresinin öğretim süreçlerine etkisi: Almanca öğretiminde yönetici yaklaşımının rolü. *Eğitim ve Yönetim Dergisi*, 27(2), 215-230.
- Bayraktaroğlu, S. (2014). *Yabancı dil eğitimi gerçeği, yabancı dille eğitim yanılgısı*. Türkiye’de yabancı dil eğitiminde eğilim ne olmalı? 1. Yabancı Dil Eğitimi Çalıştayı Bildirileri, 12-13 Kasım 2012 (s. 1-13). Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Can, E.,& Can, C. (2014). Türkiye’de ikinci yabancı dil öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 43-63.
- Çelebi, D. (2006). Türkiye’de anadili eğitimi ve yabancı dil öğretimi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 285-307.
- Çelik, G. (2020). Eğitim materyallerinin öğretim sürecindeki önemi ve eksiklikler. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 235-247.
- Çelik, Z., & Demirtaş, H. (2019). Yabancı dil öğretiminde materyal kullanımı: Almanca öğretmenlerinin görüşleri. *Dil Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 112-125.

- Çelikkaya, Ş. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin ikinci yabancı dil almanca dersine yönelik tutumları. *MiddleEastern&AfricanJournal of EducationalResearch*, 5, 96-109.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. Springer Science & Business Media.
- Demir, C. (2018). Dil öğreniminde motivasyon eksiklikleri ve etkileri. *Dilbilim ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 45-57.
- Demircan, Ö. (1988). *Dünden bugüne Türkiye’de yabancı dil*. Remzi Kitabevi.
- Denzin, N. K. (2009). *The research act: A theoretical introduction to sociological methods* (5th ed.). Pearson Education.
- Eraslan, A. (2016). Yabancı dil öğretiminde öğrencilerin motivasyon seviyeleri. *Journal of Foreign Language Education*, 10(2), 65-80.
- EURYDICE. (2017). *Avrupa’da okullarda dil öğretimi hakkında temel veriler*. Avrupa Komisyonu. Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür İşleri Yürütme Ajansı. 11 Kasım 2024 tarihinde <https://eurydice.meb.gov.tr/www/karsilastirmali-raporlar-2017-yili/icerik/21>, webadresinden edinilmiştir.
- Gök, M. (2017). Yabancı dil öğretiminin önemi ve eğitim politikalarındaki rolü. *Eğitim Politikaları Dergisi*, 3(1), 14-30.
- Güven, D. (2020). Türkçe ve yabancı dil öğretiminde karşılaşılan güçlükler ve çözüm önerileri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 45(212), 78-92.
- Hüseyin, A. (2021). Zorunlu yabancı dil eğitimi ve öğrenciler üzerindeki etkisi. *Yabancı Dil Eğitimi Dergisi*, 19(3), 150-165. <https://doi.org/10.5123/udg.2021.150>
- Işık, A. (2008). Yabancı dil eğitimimizdeki yanlışlar nereden kaynaklanıyor? *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(2), 15-26.
- Kayman, F. (2021). Türkçe öğretmenlerinin meslek hayatlarında yaşadıkları sorunlar ve bunlara yönelik çözüm önerileri. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 16(2), 977-995. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.50570>
- Kılınç, S. (2020). Almanca öğretmenlerinin mesleki gelişim süreci: Sorunlar ve çözümler. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 16(3), 101-115.
- Kırmızı, B. (2009). Anadolu liselerindeki Almanca dersinde yer alan dilbilgisi konularının öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 42-53.
- Kök, A. (2020). Almanca öğretmenlerinin mesleki gelişimi: Zorluklar ve çözüm önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(1), 1-16.
- Köksal, E. (2021). Türk eğitim sisteminde yabancı dil öğretiminin durumu ve Almanca eğitiminin karşılaştığı zorluklar. *Journal of Language Teaching and Learning*, 13(4), 45-58.
- König, W. (1989). Türkiye’deki yabancı dil öğretimi sorunları, dışarıdan bir bakış. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4, 167-172.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage Publications.
- Memiş, M. R., & Erdem, M. D. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies*, 8(9), 297-318. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5089>

- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. Jossey-Bass.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd Edition). Thousand Oaks: Sage
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2013). *Yabancı dil eğitimi ve öğretimi yönetmeliği*. Resmî Gazete, 28863. 12 Kasım 2024 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/09/20130914-5.htm> web adresinden edinilmiştir.
- Morrow, S. L. (2005). Quality and trustworthiness in qualitative research in counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 250-260.
- Resmî Gazete. (1973). *Millî Eğitim Temel Kanunu* (14574). 11 Kasım 2024 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/> web adresinden edinilmiştir.
- Ryan, R. M, & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Tosun, C. (2012). Yurdumuzda yabancı dil öğretme ve öğrenme sürecinde başarısızlığın nedeni yöntem mi? *Türkiye’de yabancı dil eğitiminde eğilim ne olmalı? 1. Yabancı Dil Eğitimi Çalıştayı Bildirileri, 12-13 Kasım 2012*, 12-13. Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, E., & Yılmaz, D. (2021). Türkçe dil bilgisi yetersizliklerinin yabancı dil öğrenmeye etkisi: Almanca örneği. *Türk Dil Eğitimi Dergisi*, 12(1), 102-115.
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. (2016, Mart). Yükseköğretim kurumlarında yabancı dil öğretimi ve yabancı dille öğretim yapılmasında uyulacak esaslara ilişkin yönetmelik. Resmî Gazete, Sayı 29662. 11 Kasım 2024 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=21475&mevzuatTur=Kuru mVeKurulusYonetmeliği&mevzuatTertip=5> web adresinden edinilmiştir.